

Praha 25. května 2020

Č. j.: MZDR 20581/2020-3/MIN/KAN

MZDRX01AEZFH

MIMOŘÁDNÉ OPATŘENÍ

Ministerstvo zdravotnictví jako správní úřad příslušný podle § 80 odst. 1 písm. g) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 258/2000 Sb.“), nařizuje postupem podle § 69 odst. 1 písm. b) a i) a odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem SARS-CoV-2 toto mimořádné opatření:

I.

S účinností ode dne 26. května 2020 od 00:00 hod. do odvolání tohoto mimořádného opatření se

- I. omezuje provoz provozoven stravovacích služeb tak, že se jejich provozovatelům zakazuje připustit přítomnost veřejnosti v provozovnách stravovacích služeb v čase mezi 23:00 hod. a 6:00 hod., s výjimkou:
 - provozoven, které neslouží pro veřejnost (např. zaměstnanecké stravování, stravování poskytovatelů zdravotních služeb a sociálních služeb, ve vězeňských zařízeních),
 - prodeje mimo provozovnu stravovacích služeb (např. výdejovým okénkem nebo prodej jídla s sebou bez vstupu do provozovny),
- II. zakazuje konzumovat potraviny včetně nápojů na veřejnosti v místě jejich prodeje nikoli v nezbytně nutných případech pro potřeby nezbytného občerstvení, jedná-li se o potraviny určené k bezprostřední konzumaci, a v takovém případě pobývat za účelem jejich konzumace od prodejny, výdejového okénka apod. méně než 10 metrů;

III. omezuje

- a) činnost v provozovnách tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
 - aktivně bránit tomu, aby se zákazníci zdržovali v kratších vzdálenostech od sebe, než jsou 2 metry, a to včetně řízení front čekajících zákazníků, a to jak uvnitř, tak před provozovnou, zejména za pomoci označení prostoru pro čekání a umístění značek pro minimální rozestupy 2 metry mezi zákazníky,
 - umístit dezinfekční prostředky u často dotýkaných předmětů (především kliky, zábradlí, nákupní vozíky) tak, aby byly k dispozici pro zaměstnance i zákazníky provozoven a mohly být využívány k pravidelné dezinfekci,
 - zajistit informování zákazníků o výše uvedených pravidlech, a to zejména prostřednictvím informačních plakátů u vstupu a v provozovně, popřípadě sdělováním pravidel prostřednictvím reproduktorů v provozovně,
- b) prodej nebaleného pečiva tak, že jeho prodejci musí dodržovat následující pravidla:

- je zajištěno, že v místě odběru pečiva nedochází ke shlukování osob,
 - prodejní místo je vybaveno pomůckami osobní hygieny,
- c) provoz maloobchodních prodejen potravin se samoobslužným prodejem tak, že prodejci musí poskytovat bezplatně zákazníkům u každého vchodu do takové prodejny jednorázové rukavice nebo jiný obdobný ochranný prostředek na ruce (např. mikrotenový sáček),
- d) provoz farmářských a ostatních venkovních trhů a tržišť tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- neprodávat potraviny výlučně určené k bezprostřední konzumaci,
 - zajistit odstupy mezi stánky, stolky nebo jinými prodejními místy nejméně 2 metry,
 - aktivně zajišťovat, aby zákazníci mezi sebou udržovali odstup nejméně 2 metry,
 - umístit nádoby s dezinfekčními prostředky u každého prodejního místa,
 - prodávat zboží bez možnosti ochutnávky nebo konzumace potravin a pokrmů nebo zkoušení oblečení na místě,
- e) provoz zoologických zahrad, botanických zahrad, arboret a podobných provozů, do kterých lze vstupovat jen na základě vstupenky, tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- počet návštěvníků bude v jednom dni omezen tak, aby nepřesáhl 150 osob na jeden hektar plochy zařízení,
 - provozovatel zajistí zvýšenou dezinfekci areálu, zamezení kontaktu návštěvníků a zaměstnanců pečujících o zvířata,
 - provozovatel zajistí opatření k zabránění hromadění osob a kontroly dodržování minimálních rozestupů v místech, kde lze očekávat akumulaci osob, např. pokladny, vstupní brány, dětská hřiště, prostory před záchody, odpočinkové zóny, atrakce, občerstvovací zóny apod.,
- f) provoz knihoven tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- zajistit, aby pracovníci knihoven prováděli hygienu rukou se zvýšenou frekvencí při kontaktu s knihami a dalším podobným zbožím,
 - u vstupu do knihovny zákazník provede dezinfekci rukou, přičemž dezinfekční prostředek zajistí provozovatel knihovny,
- g) prodej oděvů a obuvi tak, že prodejci musí dodržovat následující pravidla:
- zkoušení oděvů a obuvi probíhá až po předchozí dezinfekci rukou zkoušející osobou,
 - při vrácení oděvů v rámci reklamace apod. se oděvy uloží po dobu 24 hodin odděleně od ostatního zboží a teprve poté je lze znovu nabízet zákazníkům,
- h) činnost holičství a kadeřnictví tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- holič nebo kadeřník (dále jen „holič“) při výkonu své práce používá ochranu dýchacích cest, bránící šíření kapének,
 - mezi zákazníky jsou dodrženy odstupy alespoň 2 metry, stejně jako mezi holičem a jeho zákazníkem jsou od ostatních holičů a jejich zákazníků dodrženy odstupy alespoň 2 metry,
 - v případě, že holič nebo zákazník má tělesnou teplotu 37 °C a vyšší nebo jiné příznaky onemocnění COVID-19, je zamezeno jeho přístupu do provozovny holičství nebo kadeřnictví,
 - v provozovně holičství nebo kadeřnictví jsou dostupné dezinfekční prostředky pro dezinfekci rukou,
 - na záchodech jsou dostupná antibakteriální mýdla, dezinfekční prostředky pro dezinfekci rukou a jednorázové ručníky,

- před začátkem poskytování služby, po ukončení poskytování služby a při přechodu k jinému zákazníkovi si holič vždy dezinfikuje ruce prostředkem s virucidním účinkem, a pokud používá rukavice, vymění si rukavice a mezitím si dezinfikuje ruce,
 - povrchová dezinfekce se provádí po poskytnutí služby každému zákazníkovi, včetně všech použitých kadeřnických pomůcek,
 - podlaha je dezinfikována alespoň jednou denně,
- i) provozovny manikúry, pedikúry, masáže, kosmetických služeb a podologie tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- osoba poskytující tuto službu při výkonu své práce používá ochranu dýchacích cest, bránící šíření kapének,
 - mezi zákazníky jsou dodrženy odstupy alespoň 2 metry, stejně jako mezi osobou poskytující tuto službu a jejím zákazníkem jsou od ostatních osob poskytujících tuto službu a jejich zákazníků dodrženy odstupy alespoň 2 metry,
 - v případě, že osoba poskytující tuto službu nebo zákazník má tělesnou teplotu 37 °C a vyšší nebo jiné příznaky onemocnění COVID-19, je zamezeno jeho přístupu do provozovny,
 - v provozovně jsou dostupné dezinfekční prostředky pro dezinfekci rukou,
 - na záchodech jsou dostupná antibakteriální mýdla, dezinfekční prostředky pro dezinfekci rukou a jednorázové ručníky,
 - povrchová dezinfekce se provádí po poskytnutí služby každému zákazníkovi, včetně všech použitých pomůcek,
 - podlaha je dezinfikována alespoň jednou denně,
 - osoba poskytující tuto službu používá při výkonu práce jednorázové rukavice (s výjimkou masáže), které vymění u každého zákazníka a mezitím provede dezinfekci rukou prostředkem s virucidním účinkem,
 - před a po masáži osoba poskytující tuto službu provede dezinfekci rukou,
 - před poskytnutím služby se provede povinná dezinfekce ošetřované plochy u zákazníka,
- j) provoz muzeí, galerií, výstavních sál a dalších podobných zařízení tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- v zařízení se nachází ve stejný čas nejvýše 300 osob a zároveň se nachází nejvýše jeden návštěvník na 10 m² prostorů přístupných návštěvníkům,
 - mezi návštěvníky jsou dodržovány odstupy alespoň 2 metry, s výjimkou členů domácnosti nebo osob blízkých (dále jen „členové domácnosti“),
 - návštěvník u vstupu provede dezinfekci rukou, přičemž dezinfekční prostředky zajistí provozovatel zařízení,
- k) provoz divadel, kin, koncertních sál, cirkusů a podobných provozů tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- provozovatel zajistí alespoň jednu osobu, která dohlíží na dodržování následujících pravidel a působí na diváky a další osoby, aby je dodržovali,
 - následující pokyny jsou sdělovány divákům a dalším osobám zejména formou informačních tabulí, letáků, na obrazovkách, plátnech apod.,
 - v hledišti je nejvýše 300 diváků,
 - v případě míst pro sezení s pevně umístěnými sedadly diváci sedí jen v každé druhé řadě a v takové řadě diváci sedí tak, že mohou sedět vždy nejvýše dvě osoby vedle sebe a od jiných osob je bude oddělovat alespoň jedno volné sedadlo,
 - mimo hlediště je zamezeno sedět na místech jinak určených k sezení,
 - v případě míst pro sezení bez pevně umístěných sedadel diváci sedí tak, že společně sedí nejvýše ve dvojicích a od jiných osob je odděluje vzdálenost alespoň 1,5 metru,
 - mezi prodejními místy vstupenek je odstup alespoň 2 metry,

- v řadě osob čekajících na prodej vstupenek jsou řazeni zákazníci s odstupem alespoň 2 metry a jsou vyzýváni informačními letáky k dodržování tohoto odstupem a k tomu, aby nejlépe platili platební kartou,
 - ve vstupním prostoru a na záchodech jsou dostupné dezinfekční prostředky pro dezinfekci rukou,
 - neprodávají a nekonzumují se žádné potraviny včetně nápojů,
 - před zahájením představení apod. je celý prostor určený pro diváky dezinfikován, průběžně se provádí úklid i při provozu (dezinfekce klik, madel, pultů atd.), denní úklid se provádí dezinfekčními přípravky s virucidními účinky, a to v souladu s případnými dalšími doporučeními místně příslušné krajské hygienické stanice,
- l) provoz provozovny stravovacích služeb tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- zákazníci jsou usazeni tak, že mezi nimi je odstup alespoň 1,5 metru, s výjimkou zákazníků sedících u jednoho stolu,
 - venkovní prostory provozovny jsou uspořádány tak, aby sedící zákazníci ve kterékoliv části nebyli ve vzdálenosti kratší než 1,5 metru od kolemjdoucích osob, ledaže venkovní prostory provozovny od okolí dělí pevná bariéra bránící šíření kapének z dýchacích cest,
 - provozovatel aktivně brání shromažďování osob ve vzájemné vzdálenosti menší než 1,5 metru, včetně čekací zóny provozovny,
 - při vstupu do vnitřních i venkovních prostor provozovny stravovacích služeb je zajištěna možnost dezinfekce rukou pro zákazníky,
 - provozovatel zajistí, aby zákazníci při pohybu po vnitřních prostorech provozovny udržovali povinný odstup,
 - dezinfekce židlí a stolů se provádí před usazením každé nové skupiny zákazníků,
 - v případě prodeje přes výdejové okénko se dezinfekce výdejového okénka provádí alespoň každé 2 hodiny,
 - zákazník nemá povinnost nosit ochranný prostředek dýchacích cest v době konzumace potravin a pokrmů včetně nápojů u stolu,
 - v případě, že pracovník provozovny má tělesnou teplotu 37 °C a vyšší nebo jiné příznaky onemocnění COVID-19, je zamezeno jeho přístupu do provozovny,
 - provozovatel postupuje tak, aby vedl zákazníky k dodržování všech opatření,
- m) provoz ubytovacích zařízení tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- provozovatel aktivně brání shromažďování osob ve vzájemné vzdálenosti menší než 2 metry,
 - při vstupu do prostor ubytovacího zařízení a na záchodech je zajištěna možnost dezinfekce rukou pro zákazníky,
 - provozovatel zajistí, aby zákazníci při pohybu po vnitřních prostorech udržovali povinný odstup,
 - pravidelně se provádí dezinfekce ploch, kterých se dotýkají ruce,
 - jsou k dispozici materiály s informacemi pro zákazníky s vysvětlením platných protiepidemických opatření,
 - před ubytováním nového zákazníka se na pokoji provede dezinfekce všech kontaktních ploch, předmětů, které jsou hosty používány (např. telefon, dálkové ovládání televize), koupelny a záchodu,
- n) provoz nákupních center s prodejní plochou přesahující 5 000 m² tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- provozovatel zajistí alespoň jednu osobu, která dohlíží na dodržování následujících pravidel a působí na zákazníky a další osoby, aby je dodržovali,

- následující pokyny pro zákazníky jsou sdělovány zákazníkům a dalším osobám zejména formou informačních tabulí, letáků, na obrazovkách, rozhlasem apod.,
 - provozovatel zajistí viditelné označení pokynu k dodržování rozestupu 2 metrů mezi osobami na veřejně přístupných plochách v nákupním centru (např. formou infografiky, spotů v rádiu centra, infografiky u vstupu do prodejen a jiných provozoven, infografiky na podlaze veřejných prostor apod.),
 - je realizován režimový plán úklidu, kterým bude upraven režim úklidu, dezinfekce, případně dekontaminací společných prostor na základě odborného doporučení místně příslušné krajské hygienické stanice,
 - je zamezováno shlukování osob, zejména ve všech místech, kde to lze očekávat, např. vstupy z podzemních garáží, prostor před výtahy, eskalátory, travelátory, záchody apod.,
 - u každého vstupu pro zákazníky a zaměstnance do obchodního centra je zajištěna možnost dezinfekce rukou,
 - ve všech prodejnách a jiných provozovnách je zajištěna možnost dezinfekce rukou alespoň v prostoru každé pokladny nebo pokladní zóny,
 - platební terminály jsou pravidelně dezinfikovány,
 - použití míst určených k odpočinku (židle, křesla, lavice apod.) je omezeno tak, aby nebyla místy shromažďování osob,
 - u vchodu do každé provozovny je umístěno viditelné označení pokynu dodržování odstupu osob 2 metry od sebe v prostoru provozovny,
 - provozovatel zajistí školení pracovníků s cílem zajistit a ověřit znalosti o opatřeních, příznacích nemoci a prevenci šíření nákazy včetně ochrany návštěvníků a pracovníků,
 - provozovatel zajistí pro návštěvníky a další osoby v nákupním centru možnost odstranění osobních ochranných prostředků (roušky, rukavice apod.) do směsného odpadu,
 - dětské koutky a podobné služby nejsou provozovány,
- o) provoz vnitřních sportovišť a souvisejících vnitřních prostor venkovních sportovišť tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- omezit přítomnost zákazníků tak, aby byly mezi nimi rozestupy alespoň 2 metry s výjimkou oddělených organizovaných aktivit nebo skupin,
 - zajistit dezinfekci strojů a dalšího cvičebního nářadí a pomůcek po použití každým klientem,
 - průběžně dezinfikovat místa, kde se klienti vyskytují,
 - zajistit dezinfekci rukou pro personál i klienty,
 - klienti provedou povinnou dezinfekci rukou před zahájením a po celkovém ukončení cvičení,
 - upravit časový harmonogram tak, aby mezi jednotlivými lekci proběhl úklid, vyvětrání a dezinfekce prostor,
 - zajistit co největší rozptýlení osob v šatnách, obsazovat vzdálené konce nebo skříňky zpřístupnit ob jednu skříňku,
 - ve sprchách zajistit co největší možné odstupy,
 - zajistit možnost dezinfekce rukou v šatně,
 - průběžně dekontaminovat místa, kudy klienti prochází (pravidelný úklid a dezinfekce).
 - zajistit úklid každý den a dezinfekci vnitřku skříňek během dne a po skončení provozu,
 - instruovat zákazníky, aby omezili čas strávený v šatně na nezbytné minimum,
- p) provoz hradů, zámků a dalších podobných kulturních památek tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:

- v případě venkovních prostor:
 - počet návštěvníků bude v jednom dni omezen tak, aby nepřesáhl 150 osob na jeden hektar plochy zařízení,
 - provozovatel zajistí zvýšenou dezinfekci areálu,
 - provozovatel zajistí opatření k zabránění hromadění osob a kontroly dodržování minimálních rozestupů v místech, kde lze očekávat akumulaci osob, např. pokladny, vstupní brány, prostory před záchody, odpočinkové zóny, atrakce, občerstvovací zóny apod.,
 - v případě vnitřních prostor:
 - v zařízení se nachází ve stejný čas nejvýše 300 osob a zároveň se nachází nejvýše jeden návštěvník na 10 m² prostorů přístupných návštěvníkům,
 - mezi návštěvníky jsou dodržovány odstupy alespoň 2 metry, s výjimkou členů domácnosti,
 - je zajištěna dezinfekce rukou pro personál i návštěvníky,
 - pravidelně se provádí dezinfekce ploch, kterých se dotýkají ruce,
- q) provozovny činností, které jsou živnostmi podle živnostenského zákona, a při kterých je porušována integrita kůže tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- u vstupu do provozovny je zajištěna dezinfekce rukou pro zákazníky,
 - pokud má provozovna čekárnu, zákazník je (kromě svého doprovodu) usazen tak, aby mezi ním a dalšími zákazníky byl rozestup alespoň 2 metry,
 - zákazník je v průběhu výkonu bez doprovodu, s výjimkou přítomnosti zákonného zástupce u nezletilých,
 - pokud v místnosti pracuje více pracovníků současně, jsou jednotlivá pracoviště oddělená plentou,
 - křeslo/lehatko je po každém zákazníkovi vydezinfikováno,
- r) přírodní koupaliště a umělá koupaliště (plavecký bazén, koupelový bazén, bazén pro kojence a batolata, brouzdaliště) tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- provozovatel zajistí alespoň jednu osobu, která dohlíží na dodržování následujících pravidel a působí na zákazníky a další osoby, aby je dodržovali,
 - provozovatel zajistí opatření k zabránění hromadění osob a kontroly dodržování minimálních rozestupů v místech, kde lze očekávat akumulaci osob,
 - v zařízení se nachází ve stejný čas nejvýše 300 osob a zároveň se nachází nejvýše jeden návštěvník na 10 m² prostorů přístupných návštěvníkům,
 - mezi návštěvníky jsou dodržovány odstupy alespoň 2 metry, s výjimkou členů domácnosti,
 - je zajištěna dezinfekce rukou pro personál i návštěvníky,
 - pravidelně se provádí dezinfekce ploch, kterých se dotýkají ruce,
 - u vstupu na koupaliště a na dalších viditelných místech provozovatel zveřejní základní pokyny pro chování návštěvníků,
 - vodní atrakce, u kterých v důsledku proudící vody dochází k nechtěnému kontaktu návštěvníků, zejména typu divoká řeka, houpací bazén, vlnové atrakce apod., a parní lázně nejsou provozovány,
 - všechny prostory, v nichž se budou v rámci kurzů plavání pro kojence a batolata pohybovat rodiče s dětmi, včetně ploch, které přicházejí do styku s dětmi, jsou před každou výukovou hodinou vydezinfikovány,
 - hračky a pomůcky používané v bazénu, okraje van a bazénů určených pro koupání kojenců a batolat jsou dezinfikovány a následně opláchnuty pitnou vodou před každou výukovou hodinou,

- návštěvníci nejsou povinni nosit ochranný prostředek dýchacích cest, který brání šíření kapánek, při pobytu ve vodě,
 - v případě venkovních koupališť návštěvníci nejsou povinni nosit ochranný prostředek dýchacích cest, který brání šíření kapánek, při pobytu na lehátku, podložce apod., jsou-li ve vzdálenosti nejméně 2 metry od jiné osoby, s výjimkou členů domácnosti,
- s) sauny tak, že jejich provozovatelé musí dodržovat následující pravidla:
- zákazník provede dezinfekci rukou před vstupem,
 - sauna je nastavena na min. 70 °C,
 - parní sauny nejsou provozovány,
 - mezi zákazníky je rozestup alespoň 1,5 metru ve všech prostorách včetně šaten, přímo v saunách pak jsou alespoň 4 m³ na zákazníka,
 - dezinfekce a papírové utěrky jsou k dispozici pro zákazníky ve všech prostorách,
 - provozovatel provádí zvýšenou frekvenci kontrol saun a dodržování opatření,
 - provádí se pravidelná dezinfekce míst ploch, kterých se dotýkají ruce,
 - všechno prádlo se dezinfikuje varem (prostěradla, ručníky, roušky),
 - neprovádí se saunové ceremoniály, při kterých dochází k víření vzduchu,
 - neprovozují se ledové studny a krystalické ochlazení,
 - pracovníci si pravidelně dezinfikují ruce,
 - provádí se 100% výměna vzduchu pomocí vzduchotechniky,
 - provádí se intenzivní čištění a dezinfekce virucidními prostředky všech prostor každý den po uzavření provozu nad rámec standardního čištění,
 - zákazníci nejsou povinni nosit ochranný prostředek dýchacích cest, který brání šíření kapánek, při pobytu v sauně,
 - používají se pouze individuální stavebně oddělené sprchy, součástí každé sprchy je dávkovač s dezinfekčním mýdlem.

II.

S účinností ode dne 26. května 2020 se ruší mimořádné opatření ze dne 19. května 2020, č. j. MZDR 20581/2020-2/MIN/KAN.

III.

Toto mimořádné opatření nabývá platnosti dnem jeho vydání.

Odůvodnění:

Epidemie je zvýšený výskyt nemoci, který je geograficky a časově omezen. Při epidemii infekčního onemocnění dochází zpravidla k prudkému nárůstu počtu onemocnění v čase, kdy nemocnost dosahuje hodnot vyšších, než je běžná sporadická nemocnost. Hodnoty nemocnosti, při kterých dochází již k epidemickému šíření (tzv. epidemický práh) jsou různé a liší se podle nemoci. U některých nemocí hodnota epidemického prahu není přesně známa. Hlavním kritériem, zda se jedná o epidemii či nikoli, je pak vzájemná, epidemická

souvislost jednotlivých případů nemoci. Rychlost šíření nemoci v populaci je závislá na původci nákazy, inkubační době nemoci a zejména na cestách přenosu. Mezi nejzávažnější epidemie z pohledu dopadu a zátěže v populaci jsou epidemie způsobené mezilidským šířením. Nejvyšší nemocnosti v populaci je dosahováno při šíření respirační cestou, pomocí kapének obsahujících infekční agens, které se dostávají do okolí nemocného při mluvení, dýchání, kašlání a kýčání. Každá epidemie infekčního onemocnění je epidemickým procesem, skládajícím se ze tří základních článků: zdroj nákazy, cesta přenosu a vnímavý jedinec.

V souvislosti s probíhající pandemií onemocnění COVID-19 a přijatými opatřeními k odvracení jejích bezprostředních dopadů na zdraví obyvatel ČR se ukazuje, že mezi nejdůležitější nástroje, jak ovlivnit vzniklou epidemii a zastavit její nekontrolovatelné šíření, je ovlivnit tyto jednotlivé články epidemického procesu. Zdroj nákazy lze izolovat a léčit, cestu přenosu přerušit a vnímavého jedince chránit, například karanténními opatřeními či očkováním, které v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 však není k dispozici.

Při epidemickém šíření infekčního onemocnění hrozí riziko, že bez přijetí mimořádných opatření dojde k nekontrolovatelnému šíření infekce v populaci s možností vyčerpání kapacit zdravotnického systému k možnostem izolace a léčby se zásadním dopadem do zdraví populace. Mezi nejvíce nebezpečné patří paralelní šíření, kdy jeden nemocný současně nakazí více než jednoho člověka a dochází tak k masivnímu šíření infekce v populaci.

Mezi klíčová opatření patří možnost účinného přerušení šíření nákazy mezi jednotlivci a v celé populaci (omezení shlukování, omezená poskytování vybraných služeb, používání ochranných a dezinfekčních prostředků).

Hlavním cílem mimořádného opatření je přerušit souvislý epidemický proces a zastavit epidemii v co nejkratším čase a za co nejmenších ztrát lidských životů, stejně jako negativních dopadů do ekonomiky. Toho lze dosáhnout omezením pohybu osob, omezením konání hromadných akcí, omezením provozování epidemiologicky závažných činností, používáním přiměřených osobních ochranných prostředků a zvýšenou dezinfekcí.

Mimořádné opatření je společně s dalšími platnými mimořádnými opatřeními zaměřeno tak, aby byla zajištěna širší škála specifických opatření zohledňující i předběžnou opatrnost v souvislosti s dalším šířením onemocnění COVID-19.

Cílem mimořádného opatření je omezit vybrané činnosti nebo služby, kdy je toto omezení důležité zejména v případech mezilidsky přenosných infekčních onemocnění, jako je právě COVID-19. Při závažné infekci, která se přenáší cestou kontaminovaných kapének (aerosolu), je třeba předcházet koncentraci lidí zejména v uzavřeném prostoru, za případného stanovení dalších podmínek jejich setrvávání v takovém místě. Je proto potřebné použít nástroje, jak regulovat provoz v takových místech.

Stejně tak je nezbytné omezit provozování veřejných činností a služeb spojených s vyšší produkcí kapének a aerosolu, jako jsou bazény, koupaliště, společné sprchy, sauny, wellness centra. Při nálezích přenášených respirační cestou je nezbytné kontrolovat místa s velkým nahromaděním osob, při kterém je daleko snazší přenos nákazy. Tím spíše toto pak platí v případě činností epidemiologicky závažných, jako jsou kadeřnictví, pedikúra, manikúra nebo solárium či kosmetické nebo masérské služby.

S ohledem na výše uvedené principy vedoucí k zamezení či eliminaci onemocnění COVID-19 je též na místě zakázat nebo omezit pořádání veřejných nebo soukromých akcí. Během epidemie totiž patří mezi základní protiepidemická opatření přerušení cesty přenosu nákazy v populaci. Největší význam má toto opatření u nálezích přenášených vzdušnou cestou nebo přímým kontaktem. Omezení pohybu a shromažďování se ukázaly jako efektivní nástroj kontroly epidemie COVID-19, pokud je přijat co nejdříve po vypuknutí epidemie.

Cílem mimořádného opatření je provést kroky nezbytné ke zpomalení šíření nemoci COVID-19, zploštit křivku počtu osob nakažených koronavirem SARS-CoV-2, který způsobuje respirační onemocnění COVID-19, v ČR, a tím předejít přetížení až zhroutení zdravotního systému tak, jak k tomu došlo či dochází v zemích, v nichž nebyla včas přijata odpovídající opatření (tj. v čínském Wu-chanu, v Itálii, Španělsku, Francii, Velké Británii nebo některých částech USA, zejména New Yorku). Zploštění křivky počtu osob nakažených koronavirem SARS-CoV-2 má za cíl při současném stavu poznání docílit tří zcela zásadních pozitivních efektů:

- Zabránit přeplnění kapacity nemocnic. To má umožnit jak zachování nezbytné zdravotní péče ve vztahu k pacientům, kteří nejsou nakaženi koronavirem SARS-CoV-2, tak ve vztahu k pacientům s onemocněním COVID-19, kteří potřebují hospitalizaci. Cílem je zachovat smrtnost, tak jak se to v České republice zatím daří, v rozsahu cca 2–3 %, aniž by došlo k jejímu nárůstu na celosvětový průměr dosahující téměř 7 %, nebo dokonce na 10 a více procent, jako tomu je v současnosti zejména ve Francii (zde smrtnost již dokonce dosahuje téměř 18 %), Nizozemsku, Belgii, Španělsku, Itálii nebo Velké Británii. Závažný stav vyžadující hospitalizaci se přitom dle Státního zdravotního ústavu, vycházejícího z dat a analýz Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí, může objevit u více než 30 % infikovaných, z toho v širším průměru přinejmenším téměř 2,5 % infikovaných (ale spíše podstatně více) připadá na pacienty v kritickém stavu. Nekontrolované šíření epidemie přitom může v krátkém horizontu několika měsíců zasáhnout až vyšší desítky procent populace.
- Zabránit explozivnímu rozšíření onemocnění COVID-19, při němž by ve zvýšené míře docházelo (a) k šíření agresivnějších typů koronaviru SARS-CoV-2 a (b) k vyšším koncentracím koronaviru SARS-CoV-2 v těle. Vyšší koncentrace koronaviru SARS-CoV-2 v těle a přítomnost jeho agresivnějších typů přitom při zohlednění současných vědeckých poznatků vede k většímu rozsahu zdravotních komplikací nakažených osob a k vyšší smrtnosti.
- Snížit smrtnost a četnost těžkých průběhů infekce, protože postupem doby budou vzrůstat znalosti o chování koronaviru SARS-CoV-2 a o metodách léčby infekce a zmírnění jejích následků. Nakonec by mělo dojít k vyvinutí léků nebo vakcín. Je přitom obecně známo, že již nyní dochází k experimentálním pokusům léčby různými typy antivirotik (např. remdesivir nebo hydroxychlorochin), a že v některých případech taková léčba vykazuje určité výsledky.

Pokud by nebyla realizována žádná mimořádná opatření, nelze s ohledem na shora uvedené skutečnosti důvodně vyloučit, že by celkový počet nakažených v ČR mohl dosáhnout milionů osob, přičemž u statisíců osob by nemoc mohla vyžadovat hospitalizaci (kdy nezanedbatelný počet hospitalizovaných může dle stávajících poznatků vyžadovat náročnou intenzivní péči). Za oběť nákaze by tak mohly padnout desítky tisíc osob. Takové počty by zdravotnický systém ČR (a ostatně ani zdravotnický systém žádného jiného státu) nezvládl, a to i vzhledem ke skutečnosti, že v České republice je v tuto chvíli dle dostupné evidence celkově cca 4.480 lůžek intenzivní péče pro dospělé pacienty (ARO a JIP dohromady), zatímco počty ventilátorů pro dospělé dosahují cca 2.080 kusů, z kterýchžto kapacit je navíc podstatná část obsazená pacienty s jinými onemocněními, a pro koronavirové pacienty jich tak lze vyčlenit pouze část. Při překročení dostupného počtu lůžek intenzivní péče a plicních ventilátorů by se začal dramaticky zvyšovat počet obětí, který by v případě explozivního šíření infekce i při značně konzervativních odhadech mohl dosáhnout řádu stovek tisíc obyvatel ČR, přičemž by se nejednalo pouze o seniory. Pro srovnání se uvádí, že celkový

počet zemřelých obyvatel ČR (ať již z důvodu přirozené smrti, úrazu či nemoci) dosahuje dlouhodobě kolem 112 tisíc ročně.

Obdobná opatření, jaká jsou přijata v České republice, byla a jsou postupně přijímána i vládami jiných států. Je nutné zdůraznit, že některé země z počátku zvolily méně přísné kroky a opatření. Postupem času se ovšem ukázalo, že taková méně přísná opatření prakticky téměř nikde nefungují. Tyto vlády postupně zpříšňovaly a neustále zpříšňují svá opatření. Ukazuje se však, že dopad na obyvatelstvo je v takových případech horší než okamžité zavedení relativně přísnějších opatření, ke kterému došlo v ČR. Nejenže totiž počáteční mírnější přístup vede k explozivnímu rozšíření nemoci COVID-19 (viz příklady Švédska, Nizozemska, Španělska, Itálie, Velké Británie a USA) a ke ztrátám na životech prozatím v řádu tisíců až desetitisíců v jednotlivých zemích, ale nakonec vede ke stejně přísným, nebo ještě přísnějším opatřením, než byl zvolen v ČR.

Rozdílný přístup jednotlivých vlád je způsoben zejména tím, že o koronaviru SARS-CoV-2, jeho přesných vlastnostech a charakteristikách, jakož i o detailech jeho šíření a přenosu nebyly k datu vyhlášení jednotlivých opatření či dosud nejsou dostatečné informace. Různá opatření vlád jednotlivých zemí jsou činěna v dobré víře a se zohledněním všech dostupných informací. V průběhu pandemie nicméně prakticky všechny země západní civilizace dotčené šířením onemocnění COVID-19 postupně přistoupily ke stejným krokům jako ČR (tj. k vyhlášení nouzového stavu, k omezení pohybu, k omezením maloobchodních prodejmů atd.), i když v detailech se mohou přístupy jednotlivých zemí odlišovat.

Míra nejistoty a vyšší míra rizika související s epidemií COVID-19 je způsobena i tím, že se vir postupně vyvíjí a mutuje, což mění jeho vlastnosti. Genetická informace koronaviru je totiž ve srovnání s jinými viry poměrně proměnlivá, což je jedním z důvodů selekcí různých variant viru. Zároveň se dynamicky mění rovněž poznatky o koronaviru SARS-CoV-2 a jeho vlastnostech.

Dostupné empirické údaje nicméně i tak dokládají, že nerestriktivní přístup vede k výrazně závažnějším nepříznivým následkům než přijetí omezení. Nad rámec shora uvedených zemí je typickým příkladem dosud benevolentní Švédsko, které má dle dostupných dat již více než dvojnásobný počet nakažených oproti České republice, a to při více než osminásobném počtu úmrtí (zatímco počet obyvatel Švédska a ČR je téměř shodný).

I tak nicméně dostupná, zejména mezinárodní, srovnání dokládají, že strategie přijatá v České republice byla a je správná a přiměřená. V zásadě jediné aktivní a veřejnými orgány vymáhaná strategie společenského odstupu totiž vede ke snižování reprodukčního čísla nemoci COVID-19 a k získání kontroly nad jejím šířením, resp. k předejití explozivního šíření. Takové explozivní šíření zaznamenává na rozdíl od České republiky celá řada zemí, a to v čele s těmi, které otálely s přijetím omezení volného pohybu a veřejného setkávání (včetně setkávání v maloobchodě).

Možné náhlé uvolnění přijatých opatření by mohlo mít nedozírné následky a v krajním případě vést až k úplnému zmaření příznivých výsledků, které byly v boji s onemocněním COVID-19 v České republice dosud dosaženy.

V souladu s plánem postupného řízeného rozvolňování přijatých omezujících opatření a aktuálním vývojem epidemiologické situace bylo pro období od 26. května 2020 přistoupeno k nařízení některých hygienicko-epidemiologických pravidel v prozovných a zvláštních pravidel pro maloobchodní prodej potravin, farmářské a další venkovní trhy, zoologické zahrady, botanické zahrady, arboreta a podobné provozy, knihovny, prodejny oděvů a obuvi, holičství a kadeřnictví, provozovny manikúry, pedikúry, masáží, kosmetických služeb a podologie, muzea, galerie, výstavní síně a podobná zařízení, divadla, kina, koncertní síně, cirkusy a podobné provozy, provozovny stravovacích služeb, provoz ubytovacích zařízení, nákupní centra s prodejní plochou přesahující 5 000 m², provoz

vnitřních sportovišť a souvisejících vnitřních prostor venkovních sportovišť, provoz hradů, zámků a dalších podobných kulturních památek, provozovny činností, které jsou živností podle živnostenského zákona, a při kterých je porušována integrita kůže, přírodní a umělá koupaliště a sauny.

Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, MHA

ministr zdravotnictví

podepsáno elektronicky